

Meditació sobre una immigrant desconeguda

VÍCTOR CODINA, SJ

No sé qui ets, no sé com et dius, ni conec de quin país has vingut a Barcelona. Però et vaig veure l'altra tarda al carrer Roger de Llúria, a l'altura d'Aragó, travessant el carrer mentre conduïes la cadira de rodes d'una senyora gran. Era capvespre i feia fred; la senyora duia un abric llarg de pells, un capell també de pell, guants i una bossa molt elegant. Tu anaves vestida molt senzillament amb una simple bufanda al coll, sense guants. Se't veia jove i forta, potser una mica seriosa...

Pels teus trets, pel color de la teva pell, per la teva manera d'anar vestida, vaig comprendre clarament que no eres asiàtica, ni africana, ni tampoc de l'Europa oriental. Segurament eres llatinoamericana: equatoriana?, boliviana?, colombiana?, peruana? No ho sé amb certesa.

Eres jove i duïes una persona gran, anciana. Segurament a casa seva, la seva família et tracta bé –així ho espero–, et paga un bon sou, més gran que el que rebies a Llatinoamèrica. M'imagino que ja tens els papers en regla i que no pateixes quan surts al carrer per por que la policia et detingui per il·legal i et retorni al teu país d'origen. Penso, però, en els que has deixat a la teva terra: hi has deixat els teus pares? Hi has deixat els teus fills a cura del teu marit o dels avis? Per què has abandonat el teu país, els teus costums, les teves tradicions, la teva família? Segurament per guanyar més, i així poder pagar estudis als teus fills, per poder comprar un trosset de terra i fer-te una caseta, per muntar un petit negoci quan hi retornis.

Però el preu de la teva estada aquí és molt alt: separació, soledat, trencaments culturals i humans. En veure't duent la cadira de la vella dama, em va semblar que tu representaves els països joves que ara ajuden el primer món, la vella Europa, culta i rica, decadent però, en molts aspectes.

Fa 500 anys, l'Espanya colonial, concretament el Regne de Castella, va descobrir, conquerir, explotar, saquejar, violar i fins i tot extingir en bona part la població originària del continent americà. El Regne d'Aragó no va participar en la conquesta, tot i que segurament no hauria actuat de manera gaire diferent: els historiadors afirmen que, segles després, molts catalans es van enriquir a

les Amèriques, amb el tràfic d'esclaus que treballaven la canya de sucre i el cafè.

Avui, després de 500 anys, els descendents –originaris o mestissos– d'aquells pobles, veniu a Espanya, convertits en servents, en els nous esclaus del segle XXI: teniu cura d'ancians, treballeu en la construcció, conreeu el camp, patiu també les conseqüències de l'actual crisi econòmica. Alguns són a l'atur, d'altres retornen al seu país d'origen... En realitat, però, tot i que no se sol dir gaire, aquí us necessiten: els immigrants sovint feu els treballs més durs i humiliants, els que ningú no vol fer. Què passaria si un dia tots els immigrants us declaréssiu en vaga? El país s'enfonsaria en el caos més absolut!

I aquells pobles llatinoamericans que entre llums i ombres van ser evangelitzats per l'església colonial, ara se sorprenden en veure que l'antiga metròpoli catòlica està molt descristianitzada, molt secularitzada, molt agnòstica i freda pel que fa a la religió. Segurament això t'estranya a tu, que cada dia pregues al *Diosito* i la Mare de Déu, que estàs acostumada a posar espelmes als sants perquè protegeixin la teva família. És molt possible que aquesta vella dama que tu acompanyes en la seva cadira de rodes, sigui una dona creient i piadosa, i que tingui més bona formació religiosa que tu; potser l'estaves duent a la veïna parròquia de la Concepció. Els seus fills i néts, però, molt probablement no sovintegen el temple.

Tu, segurament sense adonar-te'n, amb la teva fe senzilla, amb el teu tracte afectuós i dolç vers l'anciana, amb el teu sentit d'honradesa, d'austeritat, del compartir, amb el respecte que el teu poble té cap a les persones d'edat, els estàs evangelitzant. Sens dubte, si has viatjat algun cop al teu país, has portat regals a la senyora: un xal, uns bombons, algunes artesanies típiques, perquè els llatinoamericans teniu un fort sentit de la gratitud i de la gratuïtat. Possiblement la senyora se n'haurà estranyat, t'haurà dit que no calia que ho fessis: tu saps molt bé, però, que això es fa sempre a la teva terra, on el diner no és pas el més important.

A la gent que et va veure passar i travessar el carrer tot conduint la vella dama, no els devia cridar l'atenció: se'n veuen tants de casos semblants! No és tampoc la primera vegada que jo ho veig, però aquest cop em va tocar el cor, em va sacsejar perquè fa molts anys vaig tractar amb els espanyols que havien emigrat a Alemanya, i sé com van patir. I ara que visc a Bolívia veig el dolor de

les famílies dividides per l'emigració, infants sense pares, sense l'afecte matern, i tants problemes humans, malgrat les trameses d'euros que reben mensualment. Això fa que, als qui em pregunten si és possible viatjar a Espanya, jo els aconselli que es quedin al seu país, a la seva terra.

Tant de bo arribi un dia que ningú no hagi d'abandonar el seu propi país per sobreviure, i s'acompleixin els desitjos del vell profeta Isaïes per al poble d'Israel que tornava de l'exili: «Edificaran cases i les habitaran, plantaran vinyes i en menjaran el fruit. No edificaran perquè un altre hi habiti; no plantaran perquè un altre s'ho mengi... i gastaran el que les seves mans hauran fabricat» (Is 65, 21-22).

Tant de bo la vella dama que dus en cadira de rodes pugui un dia escoltar dels llavis del Senyor Jesús: «Jo era emigrant i em vas acollir» (Mat 25, 35). Perquè l'orfe, la vídua i el foraster sempre han estat els predilectes del Senyor, que amb ells s'identifica.

Mentrestant, jove emigrant desconeguda i anònima, segueix tenint cura de la vella senyora, amb tendresa. Tant de bo aviat puguis retornar a la teva pàtria!

Tot això pensava quan amb la cadira de rodes travessaves el carrer Roger de Llúria, tocant al carrer d'Aragó. M'hauria agradat saludar-te, parlar amb tu, però no hi va haver temps. Vas passar ràpidament abans que el semàfor es posés de color vermell. Et vaig perdre de vista...

Només va quedar el semàfor vermell com un senyal d'alerta per a tots nosaltres. Feia fred. En continuar caminant, vaig pensar que els pobres ens evangelitzen.